

เอกสารประกอบการพิจารณา

ร่างพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ (ฉบับที่ ..)

พ.ศ. ....

อ.พ. 9/2565 สมัยประชุมสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง

อ.พ. 9/2565
สมัยประชุมสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง

สำนักวิชาการ
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

โทร. 0 2242 5900 ต่อ 5730, 5740, 5750

ร่างพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ (ฉบับที่ ..)

พ.ศ. ....

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

คำนำ

เอกสารประกอบการพิจารณา (อ.พ.) นี้ จัดทำขึ้นเพื่อประโยชน์ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญ ร่างพระราชบัญญัติ ญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ พระราชกำหนด ญัตติ หนังสือสัญญา ระหว่างประเทศ ที่เข้าสู่การประชุมของสภาผู้แทนราษฎร และที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา โดยศึกษา รวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูล สถิติ ข้อเท็จจริง บทความทางวิชาการ และ/หรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้น ให้กับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกรัฐสภา กรรมการ และบุคคลในวงงานรัฐสภา ใช้ในการประกอบการพิจารณา ตลอดจนเป็นข้อมูลอ้างอิงสำหรับผู้สนใจทั่วไป

สำนักวิชาการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ผู้รับผิดชอบ

นายมานิช อินทนิม

ผู้อำนวยการสำนักวิชาการ

นายทองศักดิ์ สุระคำแหง

ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานบริการวิชาการ 1

ผู้จัดทำและรับผิดชอบ

นางสาวศรันยา สีมา

นิติกรชำนาญการพิเศษ

นางสาวอุษณีย์ อินทองช่วย

เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน

นางสาวเปรมฤดี วงศ์สาคร

เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน

นางเมตตาพร กาญจนินทุ

เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน

กรกฎาคม 2565

บทสรุปสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ข้าราชการอัยการ คือ ข้าราชการผู้ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งพนักงานอัยการตามกฎหมายว่าด้วยองค์กรอัยการและพนักงานอัยการ ซึ่งมีหน้าที่ในการอำนวยความยุติธรรมทางอาญา การรักษาผลประโยชน์ของรัฐ เช่น การตรวจร่างสัญญา การตอบข้อหารือทางกฎหมาย การเป็นทนายความในคดีแพ่ง คดีอาญา คดีปกครองให้กับหน่วยงานของรัฐ การคุ้มครองสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพของประชาชน การให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย และการเผยแพร่ความรู้ทางด้านสิทธิมนุษยชนและความรู้ทางกฎหมายแก่ประชาชน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ไม่ได้มีการกำหนดเกี่ยวกับการแต่งตั้งและการพ้นจากตำแหน่งของข้าราชการอัยการเอาไว้ แต่ได้กำหนดเกี่ยวกับการแต่งตั้งและการพ้นจากตำแหน่งของข้าราชการฝ่ายทหารและข้าราชการฝ่ายพลเรือนเอาไว้ในมาตรา 180 และผู้พิพากษาหรือตุลาการเอาไว้ในมาตรา 190 โดยกำหนดให้ในกรณีที่พ้นจากตำแหน่งเพราะความตาย เกษียณอายุ ตามวาระ หรือพ้นจากราชการเพราะถูกลงโทษ ให้นำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงทราบ

อย่างไรก็ตาม แม้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ไม่ได้กำหนดเกี่ยวกับการพ้นจากตำแหน่งของข้าราชการอัยการเอาไว้ แต่เนื่องจากข้าราชการอัยการเป็นตำแหน่งที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง ซึ่งมีการแต่งตั้งและการพ้นจากตำแหน่งเช่นเดียวกับผู้พิพากษาและตุลาการ จึงควรต้องปรับปรุงเกี่ยวกับการพ้นจากตำแหน่งของข้าราชการอัยการให้สอดคล้องกับข้าราชการประเภทอื่นตามที่กำหนดเอาไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยด้วย ดังนั้น คณะรัฐมนตรีจึงได้เสนอร่างพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ต่อสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งเป็นการปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของข้าราชการอัยการ และไม่มีผลกระทบโดยตรงกับประชาชน

เอกสารประกอบการพิจารณา

สารบัญ

	หน้า
บทสรุปสำหรับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร	ก
ส่วนที่ 1 - หลักการและเหตุผลของร่างพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)	1-1
- สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)	1-2
- ตารางเปรียบเทียบพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ พ.ศ. 2553 กับ ร่างพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)	1-3
ส่วนที่ 2 บทวิเคราะห์	2-1
ส่วนที่ 3 ข้อมูลประกอบการพิจารณา	3-1
- ความเป็นมาของข้าราชการอัยการ	3-1

ส่วนที่ 1

หลักการและเหตุผล
ของร่างพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ (ฉบับที่ ..)
พ.ศ. ....
(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

หลักการ

แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ พ.ศ. 2553 เพื่อกำหนดการดำเนินการเกี่ยวกับการพ้นจากตำแหน่งของข้าราชการอัยการ (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 55 วรรคสอง)

เหตุผล

โดยที่เป็นการสมควรกำหนดการดำเนินการเกี่ยวกับการพ้นจากตำแหน่งของข้าราชการอัยการให้มีความเหมาะสมในกรณีการนำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงทราบและเพื่อมีพระบรมราชโองการให้พ้นจากตำแหน่ง ทั้งนี้ โดยพิจารณาเทียบเคียงกับมาตรา 180 และมาตรา 190 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ที่บัญญัติให้ในกรณีที่พ้นจากตำแหน่งเพราะความตาย เกษียณอายุ หรือพ้นจากราชการเพราะถูกลงโทษ ให้นำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงทราบ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

สาระสำคัญ
ของร่างพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ (ฉบับที่ ..)
พ.ศ. ....
(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

ร่างพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... มีสาระสำคัญดังนี้

1. พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....”

(ร่างมาตรา 1)

2. พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

(ร่างมาตรา 2)

3. ให้ยกเลิกความในวรรคสองของมาตรา 55 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ พ.ศ. 2553 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“การพ้นจากตำแหน่งของข้าราชการอัยการ เว้นแต่ตำแหน่งอัยการผู้ช่วย หากเป็นกรณีตาม (1) (2) (3) หรือ (7) ให้นำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงทราบ แต่ถ้าเป็นการพ้นจากตำแหน่งตาม (4) (5) หรือ (6) ให้นำความกราบบังคมทูลเพื่อมีพระบรมราชโองการให้พ้นจากตำแหน่ง โดยให้มีผลตั้งแต่วันโอนหรือวันออกจากราชการ แล้วแต่กรณี” (ร่างมาตรา 3)

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ พ.ศ. 2553	ร่างพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....
<p>มาตรา 55 ข้าราชการอัยการพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ</p> <ol style="list-style-type: none"> (1) ตาย (2) พ้นจากราชการตามมาตรา 56 (3) ได้รับอนุญาตให้ลาออก (4) โอนไปรับราชการเป็นข้าราชการตุลาการหรือข้าราชการฝ่ายอื่น (5) ออกจากราชการเพื่อไปรับราชการทหารตามกฎหมายว่าด้วยการรับราชการทหาร (6) ถูกสั่งให้ออกจากราชการตามมาตรา 36 มาตรา 57 หรือมาตรา 59 (7) ถูกสั่งลงโทษไล่ออก ปลดออก หรือให้ออก <p>การพ้นจากตำแหน่งของข้าราชการอัยการ เว้นแต่ตำแหน่งอัยการผู้ช่วย หากเป็นกรณีตาม (1) (2) หรือ (3) ให้นำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงทราบ แต่ถ้าเป็นการพ้นจากตำแหน่งตาม (4) (5) (6) หรือ (7) ให้นำความกราบบังคมทูลเพื่อมีพระบรมราชโองการให้พ้นจากตำแหน่ง พระบรมราชโองการดังกล่าวให้มีผลตั้งแต่วันโอนหรือวันออกจากราชการ</p>	<p>มาตรา 1 พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....”</p> <p>มาตรา 2 พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป</p> <p>มาตรา 3 ให้ยกเลิกความในวรรคสองของมาตรา 55 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ พ.ศ. 2553 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน</p> <p>“การพ้นจากตำแหน่งของข้าราชการอัยการ เว้นแต่ตำแหน่งอัยการผู้ช่วย หากเป็นกรณีตาม (1) (2) (3) หรือ (7) ให้นำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงทราบ แต่ถ้าเป็นการพ้นจากตำแหน่งตาม (4) (5) หรือ (6) ให้นำความกราบบังคมทูลเพื่อมีพระบรมราชโองการให้พ้นจากตำแหน่ง โดยให้มีผลตั้งแต่วันโอนหรือวันออกจากราชการ แล้วแต่กรณี”</p>

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ พ.ศ. 2553	ร่างพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....
<p>แล้วแต่กรณี</p> <p>การพ้นจากตำแหน่งของอัยการสูงสุดตาม (4) (6) หรือ (7) ให้เสนอวุฒิสภาเพื่อให้ ความเห็นชอบ</p>	<p>ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ</p> <p>.....</p> <p>นายกรัฐมนตรี</p>

ส่วนที่ 2

บทวิเคราะห์

ข้าราชการอัยการ ได้แก่ ข้าราชการผู้ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งพนักงานอัยการตามกฎหมายว่าด้วยองค์กรอัยการและพนักงานอัยการ

ข้าราชการอัยการเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในกระบวนการยุติธรรม เนื่องจากมีหน้าที่ในการอำนวยความสะดวกยุติธรรมทางอาญาให้แก่ประชาชน การรักษามลประโยชน์ของรัฐ เช่น การตรวจร่างสัญญา การตอบข้อหารือทางกฎหมาย การเป็นทนายความในคดีแพ่ง คดีอาญา คดีปกครองให้กับหน่วยงานของรัฐ การคุ้มครองสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพของประชาชน การให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย และการเผยแพร่ความรู้ทางด้านสิทธิมนุษยชนและความรู้ทางกฎหมายแก่ประชาชน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้บัญญัติเกี่ยวกับองค์กรอัยการไว้ในหมวด 13 ซึ่งมีความแตกต่างไปจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 บางประการ กล่าวคือ 1) องค์กรอัยการไม่ได้มีสถานะเป็นองค์กรอื่นตามรัฐธรรมนูญดังเช่นที่เคยกำหนดไว้ 2) การปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานอัยการนอกจากต้องปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปโดยเที่ยงธรรมตามที่กำหนดไว้เดิมแล้ว ยังต้องเป็นไปโดยรวดเร็วและปราศจากอคติทั้งปวงด้วย อีกทั้งไม่ให้ถือว่าการสังกัดของพนักงานอัยการเป็นคำสั่งทางปกครอง เพื่อให้พนักงานอัยการมีความเป็นอิสระในการพิจารณาสั่งคดีมากขึ้น 3) การบริหารงานบุคคล การงบประมาณ และการดำเนินการอื่นขององค์กรอัยการให้มีความเป็นอิสระ โดยให้มีระบบเงินเดือนและค่าตอบแทนเป็นการเฉพาะตามความเหมาะสมและการบริหารงานบุคคลเกี่ยวกับพนักงานอัยการต้องดำเนินการโดยคณะกรรมการอัยการ (ก.อ.) ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยประธานกรรมการซึ่งต้องไม่เป็นพนักงานอัยการและผู้ทรงคุณวุฒิบรรดาศักดิ์ที่ได้รับเลือกจากพนักงานอัยการ โดยผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าวอย่างน้อยต้องมีบุคคลซึ่งไม่เป็นหรือเคยเป็นพนักงานอัยการมาก่อน 2 คน ถือเป็นครั้งแรกที่มีการกำหนดองค์ประกอบของคณะกรรมการอัยการ (ก.อ.) ไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และ 4) องค์กรอัยการต้องมีกฎหมายที่บัญญัติให้มีมาตรการป้องกันไม่ให้พนักงานอัยการกระทำการหรือดำรงตำแหน่งอันอาจมีผลกระทบต่อการศึกษาสั่งคดี หรือการปฏิบัติหน้าที่ หรืออาจทำให้มีการขัดกันแห่งผลประโยชน์ แต่ไม่ได้กำหนดเป็นข้อห้ามไว้อย่างชัดเจนดังที่ได้บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550

ในส่วนของ การแต่งตั้งและการพ้นจากตำแหน่งของข้าราชการอัยการนั้น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ไม่ได้กำหนดเกี่ยวกับการแต่งตั้งและการพ้นจากตำแหน่งของข้าราชการอัยการเอาไว้ แต่ได้กำหนดเกี่ยวกับการแต่งตั้งและการพ้นจากตำแหน่งของข้าราชการฝ่ายทหารและข้าราชการฝ่ายพลเรือนไว้ในมาตรา 180 และผู้พิพากษาหรือตุลาการไว้ในมาตรา 190 ซึ่งมีความแตกต่างไปจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ในส่วนของการพ้นจากตำแหน่งกล่าวคือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้กำหนดให้ในกรณีที่พ้นจากตำแหน่งเพราะความตาย เกษียณอายุ ตามวาระ หรือพ้นจากราชการเพราะถูกลงโทษ ให้นำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงทราบ

ตารางที่ 1 ตารางเปรียบเทียบบทบัญญัติเกี่ยวกับองค์กรอัยการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 กับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560
<p>มาตรา 255 พนักงานอัยการมีอำนาจหน้าที่ตามที่บัญญัติในรัฐธรรมนูญนี้และตามกฎหมายว่าด้วยอำนาจและหน้าที่ของพนักงานอัยการและกฎหมายอื่น</p> <p>พนักงานอัยการมีอิสระในการพิจารณาสั่งคดีและการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปโดยเที่ยงธรรม</p> <p>การแต่งตั้งและการให้อัยการสูงสุดพ้นจากตำแหน่งต้องเป็นไปตามมติของคณะกรรมการอัยการ และได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภา</p> <p>ให้ประธานวุฒิสภาเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้งอัยการสูงสุด</p> <p>องค์กรอัยการมีหน่วยธุรการที่เป็นอิสระในการบริหารงานบุคคล การงบประมาณ และการดำเนินการอื่น โดยมีอัยการสูงสุดเป็นผู้บังคับบัญชา ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ</p> <p>พนักงานอัยการต้องไม่เป็นกรรมการในรัฐวิสาหกิจหรือกิจการอื่นของรัฐในทำนองเดียวกัน เว้นแต่จะได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการอัยการ ทั้งต้องไม่ประกอบอาชีพหรือวิชาชีพ หรือกระทำการใดอันเป็นการกระทบกระเทือนถึงการปฏิบัติหน้าที่ หรือเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์แห่งตำแหน่งหน้าที่ราชการ และต้องไม่เป็นกรรมการ ผู้จัดการ หรือที่ปรึกษากฎหมาย หรือดำรงตำแหน่งอื่นใดที่มีลักษณะงานคล้ายคลึงกันนั้นในห้างหุ้นส่วนบริษัท</p> <p>ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๒๐๒ มาใช้บังคับโดยอนุโลม</p>	<p>มาตรา 248 องค์กรอัยการมีหน้าที่และอำนาจตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญและกฎหมาย</p> <p>พนักงานอัยการมีอิสระในการพิจารณาสั่งคดีและการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปโดยรวดเร็ว เที่ยงธรรม และปราศจากอคติทั้งปวง และไม่ให้อภิปรายว่าเป็นคำสั่งทางปกครอง</p> <p>การบริหารงานบุคคล การงบประมาณ และการดำเนินการอื่นขององค์กรอัยการให้มีความเป็นอิสระ โดยให้มีระบบเงินเดือนและค่าตอบแทนเป็นการเฉพาะตามความเหมาะสมและการบริหารงานบุคคลเกี่ยวกับพนักงานอัยการต้องดำเนินการโดยคณะกรรมการอัยการ ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วย ประธานกรรมการซึ่งต้องไม่เป็นพนักงานอัยการ และผู้ทรงคุณวุฒิบรรดาที่ได้รับเลือกจากพนักงานอัยการ ผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าวอย่างน้อยต้องมีบุคคลซึ่งไม่เป็นหรือเคยเป็นพนักงานอัยการมาก่อนสองคน ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ</p> <p>กฎหมายตามวรรคสาม ต้องมีมาตรการป้องกันมิให้พนักงานอัยการกระทำการหรือดำรงตำแหน่งใดอันอาจมีผลให้การสั่งคดีหรือการปฏิบัติหน้าที่ไม่เป็นไปตามวรรคสอง หรืออาจทำให้มีการขัดกันแห่งผลประโยชน์ ทั้งนี้ มาตรการดังกล่าวต้องกำหนดให้ชัดเจนและใช้เป็นการทั่วไป โดยจะมอบอำนาจให้มีการพิจารณาเป็นกรณี ๆ ไปมิได้</p>

ตารางที่ 2 ตารางเปรียบเทียบบทบัญญัติเกี่ยวกับการแต่งตั้งและการให้พ้นจากตำแหน่งของข้าราชการฝ่ายทหาร ฝ่ายพลเรือน และผู้พิพากษาหรือตุลาการ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 กับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560
<p>มาตรา 193 พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งข้าราชการฝ่ายทหารและฝ่ายพลเรือน ตำแหน่ง ปลัดกระทรวง อธิบดี และเทียบเท่า และทรงให้พ้นจากตำแหน่ง เว้นแต่กรณีที่พ้นจากตำแหน่งเพราะความตาย</p> <p>มาตรา 200 พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งผู้พิพากษาและตุลาการ และทรงให้พ้นจากตำแหน่ง เว้นแต่กรณีที่พ้นจากตำแหน่งเพราะความตาย</p> <p>การแต่งตั้งและการให้ผู้พิพากษาและตุลาการในศาลอื่นนอกจากศาลรัฐธรรมนูญ ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง และศาลทหาร พ้นจากตำแหน่งตลอดจนอำนาจพิพากษาคดีและวิธีพิจารณาของศาลดังกล่าว ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลนั้น</p>	<p>มาตรา 180 พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งข้าราชการฝ่ายทหารและฝ่ายพลเรือนตำแหน่ง ปลัดกระทรวง อธิบดี และเทียบเท่า และทรงให้พ้นจากตำแหน่ง เว้นแต่กรณีที่พ้นจากตำแหน่งเพราะความตาย <u>เกษียณอายุ หรือพ้นจากราชการเพราะถูกลงโทษ</u></p> <p>มาตรา 190 พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งและให้ผู้พิพากษาและตุลาการพ้นจากตำแหน่ง แต่ในกรณีที่พ้นจากตำแหน่งเพราะความตาย <u>เกษียณอายุ ตามวาระ หรือพ้นจากราชการเพราะถูกลงโทษ</u> ให้นำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงทราบ</p>

อย่างไรก็ตาม แม้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ไม่ได้กำหนดเกี่ยวกับการแต่งตั้งและการพ้นจากตำแหน่งของข้าราชการอัยการไว้โดยเฉพาะก็ตาม แต่เนื่องจากข้าราชการอัยการเป็นตำแหน่งซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งและมีหลักเกณฑ์การแต่งตั้งและการพ้นจากตำแหน่งเช่นเดียวกับผู้พิพากษาและตุลาการ ดังนั้น จึงควรต้องปรับปรุงการพ้นจากตำแหน่งของข้าราชการอัยการให้สอดคล้องกับข้าราชการประเภทอื่นและบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยด้วย

ด้วยเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น คณะรัฐมนตรีจึงได้เสนอร่างพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ต่อสภาผู้แทนราษฎร เพื่อแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ พ.ศ. 2553 ในส่วนที่เกี่ยวกับการพ้นจากตำแหน่งของข้าราชการอัยการที่จะต้องนำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงทราบ ซึ่งเป็นการปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของข้าราชการอัยการให้สอดคล้อง

กับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ทั้งนี้ ไม่มีผลกระทบโดยตรงกับประชาชน

บรรณานุกรม

- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, ‘บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....’ (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2 มิถุนายน 2565) <https://pis.parliament.go.th/PARFileDownloadProxy/download?s=OJpAbx FFLKRmbaLWQOOHJ71OpV_Nmu_qmFscr5aUVbqBOrfm8yj9yF_GaM4LTPMfGNgRwbOS5FlgZgfMC6-Ay8E0md5YQXvwqcwPFZyiW40DSXmLjAT6OAMJHupPLN1zH0HpYCUTesMCWjvc-A5by5LD1ExQLlus=&ref=1544490&n=1> สืบค้นเมื่อ 6 มิถุนายน 2565.
- สำนักงานอัยการสูงสุด, ‘รายงานการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากร่างพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (แก้ไขเพิ่มเติมการพ้นจากตำแหน่งของข้าราชการฝ่ายอัยการ)’ (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2 มิถุนายน 2565)
- <https://pis.parliament.go.th/PARFileDownloadProxy/download?s=OJpAbxFLKRmbaLWQOOHJ71OpV_Nmu_qmFscr5aUVbqBOrfm8yj9yF_GaM4LTPMfGNgRwbOS5FlgZgfMC6-WAy8E0md5YQXvwqcwPFZyiW40DSXmLjAT6OAMJHupPLN1zH0HpYCUTesMCWjvc-A5by5LD1ExQLlus=&ref=1544490&n=1> สืบค้นเมื่อ 6 มิถุนายน 2565.

ส่วนที่ 3

ข้อมูลประกอบการพิจารณา

ความเป็นมาของข้าราชการอัยการ

องค์กรอัยการซึ่งประกอบด้วย คณะกรรมการอัยการ (ก.อ.) อัยการสูงสุด และพนักงานอัยการซึ่งเป็นองค์กรหนึ่งในกระบวนการยุติธรรมที่มีปรากฏอยู่ในประวัติศาสตร์ของประเทศไทยมาตั้งแต่สมัยโบราณและมีพัฒนาการมาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งแต่เดิมมี “ยกกระบัตร์” ข้าราชการสังกัดกระทรวงวัง เป็นผู้ทำหน้าที่ในทำนองเดียวกับพนักงานอัยการในปัจจุบัน กล่าวคือ มีหน้าที่ออกไปประจำอยู่ตามหัวเมืองเพื่อสอดส่องการพิจารณาอรรถคดีของตุลาการให้เป็นไปโดยยุติธรรม แต่ยังไม่ได้มีหน้าที่ในการเป็นทนายหลวงว่าความแผ่นดินในศาล เนื่องจากในช่วงนั้นการฟ้องร้องดำเนินคดีอาญายังเป็นหน้าที่ของราษฎรที่จะต้องดำเนินการเอง จนกระทั่งเมื่อมีการปฏิรูปการศาลขึ้นในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงได้มีการแต่งตั้งเจ้าพนักงานผู้ดำเนินคดีอาญาในนามของแผ่นดินขึ้นเป็นครั้งแรกในสังกัดกองกลาง กระทรวงยุติธรรม และในปี 2436 ได้มีการตั้งกรมอัยการขึ้นในกระทรวงยุติธรรม ต่อมาในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระราชดำริให้เปลี่ยนชื่อเรียกจากยกกระบัตร์เป็น “อัยการ” และให้ย้ายกรมอัยการไปสังกัดกระทรวงมหาดไทย

เมื่อปี 2534 กรมอัยการได้เปลี่ยนสถานะเป็นหน่วยราชการอิสระอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของนายกรัฐมนตรีและเปลี่ยนชื่อจาก “กรมอัยการ” เป็น “สำนักงานอัยการสูงสุด” เพื่อให้การทำงานของพนักงานอัยการมีความเป็นอิสระมากขึ้น ไม่ถูกรอบงำหรือแทรกแซงในการทำหน้าที่ และปรับเปลี่ยนมาอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมในปี 2545 ก่อนที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 จะได้บัญญัติให้องค์กรอัยการมีสถานะเป็นองค์กรอื่นตามรัฐธรรมนูญที่ไม่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของฝ่ายบริหาร ซึ่งเป็นการเพิ่มหลักประกันความเป็นอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานอัยการให้มากยิ่งขึ้น โดยบัญญัติรับรองให้พนักงานอัยการมีอิสระในการพิจารณาสั่งคดีและการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปโดยเที่ยงธรรม มีหน่วยธุรการที่เป็นอิสระในการบริหารงานบุคคล การงบประมาณ และการดำเนินการอื่นใดในอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย อีกทั้งยังห้ามไม่ให้พนักงานอัยการเป็นที่ปรึกษาหรือดำรงตำแหน่งอื่นในรัฐวิสาหกิจหรือกิจการอื่นของรัฐ เว้นแต่จะได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการอัยการ (ก.อ.) และห้ามไม่ให้เป็นที่ปรึกษาหรือดำรงตำแหน่งอื่นในนิติบุคคลตามกฎหมายเอกชน เพื่อป้องกันมิให้พนักงานอัยการมีการขัดกันแห่งผลประโยชน์อันจะเป็นอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้เพิ่มหลักประกันความเป็นอิสระขององค์กรอัยการให้มากยิ่งขึ้น โดยกำหนดบทบัญญัติเกี่ยวกับองค์กรอัยการไว้เป็นการเฉพาะ มีหลักการสำคัญแตกต่างไปจากที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 กำหนดไว้บางประการ คือ กำหนดให้การพิจารณาสั่งคดีและการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานอัยการไม่ให้ถือว่าเป็นคำสั่งทางปกครอง การบริหารงาน

บุคคลเกี่ยวกับพนักงานอัยการต้องดำเนินการโดยคณะกรรมการอัยการ (ก.อ.) ซึ่งประธานคณะกรรมการต้องไม่เป็นพนักงานอัยการ และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้รับเลือกจากพนักงานอัยการ โดยมีเงื่อนไขว่าผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าวนั้นอย่างน้อยต้องมีบุคคลซึ่งไม่เป็นหรือเคยเป็นพนักงานอัยการมาก่อน 2 คน

อำนาจหน้าที่ของข้าราชการอัยการ

ข้าราชการอัยการ ได้แก่ ข้าราชการผู้ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งพนักงานอัยการตามกฎหมายว่าด้วยองค์กรอัยการและพนักงานอัยการ

อำนาจหน้าที่ของพนักงานอัยการในปัจจุบันแยกออกได้เป็น 2 ลักษณะ ได้แก่

1) อำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ เช่น อำนาจหน้าที่ในการร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยสั่งการให้บุคคลที่ใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขเลิกการกระทำดังกล่าว การยื่นคำฟ้องต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ในกรณีที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) เห็นว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีพฤติการณ์ร่ำรวยผิดปกติ ทุจริตต่อหน้าที่ราชการ

2) อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายอื่น ได้แก่ อำนาจหน้าที่ในการรักษาความสงบเรียบร้อยให้แก่สังคม การดำเนินคดีอาญากับผู้กระทำความผิด การอำนวยความยุติธรรมให้แก่ประชาชนในคดีอาญา การคุ้มครองผลประโยชน์ของรัฐ เช่น การตรวจร่างสัญญา การตอบข้อหารือทางกฎหมาย การเป็นทนายความในคดีแพ่ง คดีอาญา คดีปกครองให้กับหน่วยงานของรัฐ การคุ้มครองสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพของประชาชน และการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย เผยแพร่ความรู้ทางด้านสิทธิมนุษยชนและความรู้ทางกฎหมายแก่ประชาชน

การบรรจุแต่งตั้งข้าราชการอัยการ

บุคคลที่ได้รับการบรรจุแต่งตั้งเป็นข้าราชการอัยการต้องผ่านการสอบคัดเลือก หรือการทดสอบความรู้ หรือการคัดเลือกพิเศษ โดยคณะกรรมการอัยการ (ก.อ.) ต้องเป็นผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ พ.ศ. 2553 และไม่เป็นบุคคลที่คณะกรรมการอัยการเห็นว่ามีคุณสมบัติหรือเหตุอื่น ๆ อันไม่เหมาะสมที่จะเป็นข้าราชการอัยการด้วย ซึ่งผู้ที่ได้คะแนนสูงในการสอบคัดเลือกหรือการทดสอบความรู้จะได้รับการบรรจุเป็นข้าราชการอัยการและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งอัยการผู้ช่วยก่อนผู้ได้รับคะแนนต่ำลงมาตามลำดับแห่งบัญชีสอบคัดเลือกหรือการทดสอบความรู้ หากได้คะแนนเท่ากันให้จับสลากเพื่อจัดลำดับในระหว่างผู้ที่ได้คะแนนเท่ากัน โดยอัยการสูงสุดเป็นผู้มีอำนาจบรรจุแต่งตั้ง

อัยการผู้ช่วยที่จะได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งอัยการประจำกองหรืออัยการจังหวัดผู้ช่วยต้องได้รับการอบรมจากสำนักงานอัยการสูงสุดมาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปี และมีผลของการอบรมเป็นที่พอใจของ ก.อ. เป็นผู้มีความรู้ความสามารถ และความประพฤติเหมาะสมที่จะเป็นอัยการประจำกองหรืออัยการจังหวัดผู้ช่วย ในกรณีที่ผลของการอบรมยังไม่เป็นที่พอใจของ ก.อ. เป็นผู้มีความรู้ความสามารถ และความประพฤติเหมาะสมที่จะเป็นอัยการประจำกองหรืออัยการจังหวัดผู้ช่วย ก็ให้ได้รับการอบรมจากสำนักงานอัยการสูงสุด

ต่อไปอีกไม่น้อยกว่า 1 ปี เมื่อครบกำหนดดังกล่าวแล้วหากผลของการอบรมยังไม่เป็นที่พอใจของ ก.อ. ให้อัยการสูงสุดสั่งให้ออกจากราชการ ทั้งนี้ ในระหว่างเวลาปีแรกที่ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งอัยการประจำกองหรืออัยการจังหวัดผู้ช่วย หากปรากฏว่าผู้ได้รับแต่งตั้งไม่เหมาะสมที่จะดำรงตำแหน่งต่อไป อัยการสูงสุดด้วยความเห็นชอบของ ก.อ. มีอำนาจสั่งให้ออกจากราชการได้

การพ้นจากตำแหน่งของข้าราชการอัยการ

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ พ.ศ. 2553 กำหนดให้ข้าราชการอัยการพ้นจากตำแหน่ง ในกรณีดังต่อไปนี้

1. ตาย
2. พ้นจากราชการตามมาตรา 56 (มีอายุครบ 70 ปีบริบูรณ์)
3. ได้รับอนุญาตให้ลาออก
4. โอนไปรับราชการเป็นข้าราชการตุลาการหรือข้าราชการฝ่ายอื่น
5. ออกจากราชการเพื่อไปรับราชการทหารตามกฎหมายว่าด้วยการรับราชการทหาร
6. ถูกสั่งให้ออกจากราชการตามมาตรา 36 (อัยการผู้ช่วยถูกสั่งให้ออกจากราชการเพราะไม่เหมาะสมที่จะดำรงตำแหน่งอัยการประจำกองหรืออัยการจังหวัดผู้ช่วย) มาตรา 57 (ขาดคุณสมบัติ มีลักษณะต้องห้าม ขาดคุณวุฒิ หรือไม่ได้ประกอบวิชาชีพตามที่กำหนดในการสมัครรับราชการตั้งแต่ก่อนได้รับการบรรจุ) หรือมาตรา 59 (ถูกสั่งให้ออกจากราชการเพื่อรับบำเหน็จบำนาญเหตุทดแทน เหตุทุพพลภาพเหตุรับราชการนานตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการ)

7. ถูกสั่งลงโทษไล่ออก ปลดออก หรือให้ออก

การพ้นจากตำแหน่งของข้าราชการอัยการ เว้นแต่ตำแหน่งอัยการผู้ช่วย หากเป็นกรณีตาม (1) (2) หรือ (3) ให้นำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงทราบ แต่ถ้าเป็นการพ้นจากตำแหน่งตาม (4) (5) (6) หรือ (7) ให้นำความกราบบังคมทูลเพื่อมีพระบรมราชโองการให้พ้นจากตำแหน่ง พระบรมราชโองการดังกล่าวให้มีผลตั้งแต่วันโอนหรือวันออกจากราชการ แล้วแต่กรณี

การพ้นจากตำแหน่งของอัยการสูงสุดตาม (4) (6) หรือ (7) ให้เสนอวุฒิสภาเพื่อให้ความเห็นชอบ

บรรณานุกรม

สำนักงานอัยการสูงสุด, ‘ประวัติความเป็นมาขององค์กรอัยการ’ (สำนักงานอัยการสูงสุด, ม.ป.ป.)

<<https://www2.ago.go.th/index.php/about/agohistory>> สืบค้นเมื่อ 20 พฤษภาคม 2565.

_____, รายงานประจำปี 2563 (สำนักงานอัยการสูงสุด ม.ป.ป.).

สำนักวิชาการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

โทร. 0 2244 2070-2

Bureau of Academic Services

The Secretariat of the House of Representatives

0 2244 2070-2

พิมพ์ที่ : สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร